

LITERATŪRA

MENAS

MOKSLAS

NR. 173

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS SKYRIUS

8 METAI

IDĖJINIAI VINCO KRĖVĖS KŪRYBOS PRADAI¹

Meno kūrybos santykiavimas su gyvenimu ir su išoriniu pasauliu apskritai yra ne tikta...

Šituos pradus aš vadinu idėjiniais pradais. Jie yra tiek bendri, kad apima kiekvieną individualinę kūrybą...

Iš visų mūsų rašytojų Vinco Krėvės kūryba šiandien, be abejojimo, yra plačiausiai pasireiškusi...

Vienas prašmatniausių šių dienų prancūzų poetų, Max Jacob, konvertėtas iš mistikos, paklaustas, ar tikėjimą jis laikęs būtinai reikalingu kūrybai...

Bet atvejų atvejais menininko sielov prasišveria antrasis reģėjimas "i anapus", kur, pasak Adomo Mickevičiaus, tikėjimas ir jausmas daugiau mums sako, negu išmintis...

Vinco Krėvės kūryboje dvasios pradai apsišveria mums šimteriopais pavidalais. Patį kuriamoji poeto galia gema ir stiprėja...

1 Imta iš knygos: V. Mykolaitis-Putinas. Literatūros etiudai. (Kaunas, Sakalas, 1937) psl. 105-115.

Ir visas tas jaunuoliškas "Rex'as" yra šios minties iliustracija. Net realistiškesnis gyvenimo vaizdeliuose "šiaudinėj pastogėj" "Dievo dvasia sklen-dant vandenių"...

Bet štai jos veikimas apsišveria vis plačiau ir plačiau. Mažam Antanukui bobulė praveria visą tamsų šurpių paslapčių pasaulį...

Ir štai šiame dviejų plotmių persivėrime, vis labiau pasireiškiančio dvasios dievybės galioj, didėja ir dvasinė žmogaus esmė. Šiaudinės pastogės skurdūs žmogeliai, kurie jaučia tik Dievo baimę savo širdy, Jo gi pacio nę suvokti neįstengia...

Paminėkime dar čia tebetęsiama dideji kūrinių "Dangaus ir žemės sūnų",² ir mums bus aišku, kad dvasios-dievybės pradai maitina visą Vinco Krėvės kūrybą.

Išorinis daiktų pasaulis, mūsų paprastai vadinamas gamtos vardu, tiekdamas menininkui kūrybinės medžiagos, kaupiasi į tam tikras optines ir akustines formas: spalvoti, vientisi plociai ar kontūrinės linijos, vientisia, besivyniojanti melodija ar periodais suskirstyta sudėtinė visuma sukurs mūsų apcepcepacijoj visai skirtingus erdvės ir laiko reiškinijų santykiavimus.

Gamta, kaip optinių ir akustinių patyrimų suma, Vinco Krėvės kūryboje tampa vienu iš pagrindinių jos pradų. Jaunystės kūrinių rinkiny, pavadintas "Sutemose", rodo, kad poeto perygyvime daiktinumas — linijos ir kontūrai — tirpsta erdvėj, maišosi ir laistosi neapčiuopiamais perėjimais ir vingiuotais įlinkimais, siekdamies tarpusavy ir pripildydami vientisą bekrastinę erdvę.

Muzikinis lyrizmas glūdi ir "Dainavos šalių padavimų" gamtos perygyvimo pagrinde, pasireiškiąs akustiniams išpūdziais ir psichinio ritmo rutuliojimu.

V. Krėvė-Mickevičius

mų saulėtekijų, nei saulėleidžių, nei mėnesienos spindulių žaismo. Niekur nei margos žiedais lankos nei turtingo dažų peizažo. O vis dėlto jauti aplinkui kvėpuojančią gamtą — ir dar daugiau: jauti, kad tarp tavo sielos ir gamtos gyvenimo yra paslaptinis ryšys; jauti, kad gamtos nuotaika pagrindžia arba bent papildo kūrinio gyvenimišką nuotaiką.

Iš visų gamtos elementų V. Krėvė ypatinai yra pamėgęs mišką. Bet tapybinio optinio vaizdo nę čia mes nerandame. Paanalizavę tačiau pastebėsime, kad miško ar šiaip gamtos nuotaiką Krėvė sukuria optiniu išpūdziaus pakeisdamas akustiniais. "Jėnu, būdavo, ir net kūnas pagausais nūcina: ir ramu, ir gūdu, lyg kokiam uzburtame rūme. Medžiai, būdavo, stovi tylūs, lyg daugel matę seneliai, ir nę vienas lapas nesužadėjo, nesuskamba. Ir girdi, kaip nuo šakos ant šakelės paukštutis šokinėja, kaip pilka overelė lipinėja... Toli kur dar šilas sužėjo, sušlamėjo... Štai lapai sukurtėjo, suskambėjo — nušovė girda toliau... ir vėl tylus ir ramus šilas..." (Raštai II, 11). Arba vėl: "Mėnesiena. Kieme šalta, žverbla ir tylu. Tik tvora kai kada sutraška nuo šalčio, tai šuva kieme suamsi kartą kieta ir vėl nutyla, tai sniegas sugurgžda einančiam po kojų. Ar šuva sulvoja, ar tvora suterskina, ar sniegas sugurgžda — kiekvienas balsas toli nuskamba įšalusioje ty-lumoje" (Ibid. 109).

Ir štai man siūlomas vienas spėjimas: optinių erdvės elementų paneigimas lenkia V. Krėvė vietoj pasakojamosios-aprašomosios formos vartoti dialoginę-dramatinę, kurioj jis lengvai moka sugauti ir garsinius gamtos išpūdziaus, ir psichinį laiko perygyvini-mą. Šitą spėjimą daryti gundo mane "Šarūnas", štai prologas "Naktigonė". Skaitai jį, ir jauti aplink nakties glūdnumą, ir girdi jos spengiančią tylą — ir visas pavirsti į klausą. Ir kiekvienas balsas tave šurpuliu nuveria. Garsinis muzikinis vaizdavimas ir išsireiškimas būdas nuo išorinio pasaulio stumia poetą į vidaus perygyvimus — į lyrizmą. "Šarūne" lyrinės dainos naudojamos nepaprastai apšėiai. Bet šitai muzikinis akustinis išorinio pasaulio priėmimas ir vidaus lyrizmas sukuria nuostabaus grožio simfoniją — tai "Šarūno" antrosios dalies antrasis vaizdas: vasarą — miške — prie ežero. Giedri jaunimo pastorale ir scherzo skamba linksmomis dainų aidais. Bet antai pasirodo šarūnas ir crescendo einą jo dialogai su Voverė, Geloviniu, pagaliau su Rainiu priveda prie didingo maestoso finale, kur nuostabus suderinimas tolimo jaunimo dainų akompaniamento, audros garsų, Rainio posmų ir šarūno jausmų siutimo sukuria begalo išpūdingą akustikos lyrinį ansamblį.

Muzikinis lyrizmas glūdi ir "Dainavos šalių padavimų" gamtos perygyvimo pagrinde, pasireiškiąs akustiniams išpūdziais ir psichinio ritmo rutuliojimu. Žodžiu, jeigu teisinga yra, kad mūsų laikų poezija eina po muzikos ženklų, tai Vinco Krėvės kūryba tai tikrai patvirtina.

III.

Tačiau skaidriausias literatūros meno kūrybos spindulys visados esti nukreiptas

V. KRĖVĖ VERTAS NOBELIO PREMIJOS

Dr. Alfredas Senn, Philadelphiajos universiteto profesorius, Vinco Krėvės 70 m. sukakties minėjime Philadelphiajos spalio 19 d. pasakė kalbą, kurioje tarp kitko pasakė:

"Šiomis dienomis sueina lygiai 30 metų nuo mano pirmo susitikimo su mūsų jūbiliau. Tai aš būsiu bene seniausias jo pažįstamas tarp čia susirinkusiųjų. Per aštuonerius metus bendradarbiauau su juo Lietuvos Universiteto Humanitarinių Mokslų Fakultete. Neretai ir lankydavausi jo vaishinguose namuose Kaune. Vieną kartą drauge su juo aplankiau ir jo išgarsintąjį Dainavos šalį ir jo tėviškę, Subartonis, kur susipažinau net su jo tėveliu. Tais laikais mūsų jūbiliaus buvo aistringas aktyvistas geriausia to žodžio prasme. Gerai atsimeu, kaip vieną kartą a.a. prof. Jonas Yčas jį pavadino "šaulių karalium", tuo ryškiai apibūdinamas jo plačiąją įtaką ir sprendžiamąją rolę kultūriniam ir politiniam gyvenime. Atsimenu taip pat, kaip vienas iš tos dramatos dalyvių man pasakojo, kad Vincas Krėvė, Šaulių Sąjungos pirmininkas, viename Ministerijų Kabineto posėdyje kuone mušė dvikovojo su Krašto Apsaugos ministru, nepaprastai augalotu vyru.

Pasakytaisiais žodžiais norėjau parodyti, kad gerbiamasis ir mylimasis jūbiliaus man ne tik pažįstamas, bet ir asmeniškai artimas. Gerai taip pat esu susipažinęs su juo menine ir mokslinė kūryba. Vienas dalykėlis iš jo "Dainavos šalių senų žmonių

į žmogų. Tikta žmogaus sąvokoje ir jo būties kelių nušvietime galutinai aiškėja idėjinė kūrybos prasmė. Aukščiau buvo nurodyta, kad V. Krėvės žmogus veikia dvasios-dievybės gaubiamas, daugiau ar mažiau į anapus reģimybės išvelgdamas, daugiau ar mažiau klusnus ar maištingas.

Tačiau pati žmogus, kaip daugybės perygyvinių reiškięjas, dėl to nesiliauja buvęs turtingas psichologo menininko kūrėjo padaras. Psichologinė literatūros kūrinių pusė tiek auga ir turtėja, kiek auga ir komplikuoja paties žmogaus sąvoka ir kiek paties poetas neatsilieka nuo šitos evoliucijos eigos. Dekarto žmogaus normai su jo "clara et distincta cognitio" buvo lemta tapti klasicizmo literatūros pagrindu. Bet tai buvo abstrakcija, ir romantizmas sudavė jai mirtiną smūgį. Ir štai žmogaus sąvoka ima komplikuohtis, atsirandant vis daugiau tamsių sielos užkampių ir ištiso dar paslaptin-gesnio pašamonės skritulio, kol pagaliau Marcel Proust ir literatams pastato lemiamą klausimą: ar pati žmogaus asmenybė taip pat nėra fikcija, o tai, ką mes ja vadiname, ar nėra tai tik nesiliaujanti jautimų tėkmė be jokio pastovaus subtrakto? (Renė Lalou, Défense de l'homme).

Šiaip ar taip, psichologinė problema šių dienų literatūroj yra išsivysčiusi labai plačiai ir keliama jau kiton plotmėn: iš psichologinių analizų — atitinkamai psichologinių "tipų" kūrimo — į mūsų pačių psichinį reaguavimą į išorinį pasaulį.

V. Krėvė pirmasis mūsų literatūroje psichologinę kūrybą pradėjo platesniu mastu. Krėvė-Mickevičius čia pasakė Adomo Mickevičiaus žodžiais: turėk širdį ir žiūrėk į širdį. Žmogaus širdies kalba Krėvės kūryboje pasiekia didelės galybės, nes jis pamėgo didelių sielų skausmo kelius, kur pasiryžimo, keršto, žiaurumo ir atkaklumo žygiai kryžiuojasi su mellės, garbės, kilnumo ir žmoniškoms didybės tikslais. "Dainavos šalių padavimai", "Šarūnas" ir "Skirgaila" — didingi žmogaus sielos paminklai.

V. Krėvės sukurtoose psichologiniuose charakteriuose akysna puola vienas bruožas: jų pajėgos kyła iš dvylypumo, iš abejojimų — iš tos pačios versmės, kuri menkiems yra silpnybės priežastis. Šarūno dvylypumas reikalauja sau kai kuria prasme net kaip ir objektyvacijos, o gal psichinio vieningumo ryšio dainiaus Rainio asmeny. Skirgailos dvylypumas grauzia jo širdį, bet jis nuo savo kelio nesitraukia. Abudu pri-eina prie tragiškos katastrofos — ir kokia bedugnė skiria juos nuo metodologinio Dekarto žmogaus abejojimo ir jo psichinės struktūros mechanizmo! Bet tai nėra taip pat nę natūralistinis žmogaus ir observacijos patiektų psichofiziologinių funkcijų gyvis. Ne! Palaimintas ar pasmerktas, jisai vis tiek nešioja kritinį dvasios-dievybės dvelkimą.

padavimų" mano buvo išverstas į anglų kalbą. Tinkamai kėliau jo vaidmenį lietuvių literatūroj, kur ir kada tik galėjau. Prieš keletą metų stengiausi organizuoti komitetą, kuris turėtų paruošti pasiūlymą jo kandidatūros pasaulinei literatūrinei Nobelio premijai ir tokį pasiūlymą pristatyti atitinkamai instancijai. Man nepasisekė sumanymą įvykdyti; nebežinau kodėl; mano trumpa atmintis. Manau, kad ir dabar dar nepervėlu. Tam tikslui reikia lietuviams literatūrininkams kiek pasidarbuoti. Reikia rašyti ir išleisti Vinco Krėvės kūrybos analizes ir įvertinimus. Visų pirma reikia paruošti mokslinę monografiją apie Krėvę ir jo kūrybą. Tokia knyga turės būti parašyta nelietuvių kalba; geriausia būtų paruošti tris atskirus leidimus: anglišką, vokišką ir prancūzišką. Labai naudingi būtų Krėvės kūrinių vertimai. Jeigu lietuviai galėtų sau laimėti vieną Nobelio laureatą, jie tuo pasiektų ne tikta pagerbtojo asmens išskėlimą pasaulio akyse, bet ir lietuvių tautos ir Lietuvos pagerbimą. Mano giliu įsitikinimu, Vincas Krėvė yra vertas Nobelio premijos. Jūs yra uždavinys daryti reikalingas pastangas tam tikslui pasiekti; tinkamų priemonių reikia imtis tuojau, pradendant šia diena. Didieji Vinco Krėvės pasiekimai mums laidojoja, kad tokios pastangos negali nueiti niekais. Jūs galėsite tik save kaltinti, jeigu per savo kaltę praleisite gerą progą savo tautos vardui išgarsinti.

Vinco Krėvė yra pasižymėjęs ne tik kaip literatūros kūrėjas, bet taip pat kaip mokslo vyras, mokytojas ir ypač mokslo organizatorius. Per dvidešimt metų jis buvo Lietuvos Universiteto Humanitarinių Mokslų Fakulteto dekanu ir to fakulteto raštų redaktorium. Jis buvo pirmas Lietuvos Mokslo Akademijos prezidentas. Jauniems mokslininkams, tarp jų ir man, jis buvo draugas, patarėjas, rėmėjas.

Po didžiosios Lietuva ištikiosios nelaimės Vincas Krėvė padėjo Pensilvanijos Universitetui sukurti čia, Philadelphiajoj, slavų ir baltų studijų centrą. Mūsų universitetas ir ypač mūsų Slavų ir Baltų Studijų Skyrius tuo didžiuojasi. Dėl to universiteto provostas, prof. Dr. Edwin B. Williams, mane įgaliojo ir prašė perduoti gerbiamajam jūbiliau tuoširdžiausius universiteto administracijos sveikinimus ir linkėjimus. Prie šitų sveikinimų ir linkėjimų entuziastingai prisideda Slavų ir Baltų Studijų Skyriaus nariai, profesoriai ir studentai su šeimomis. Prisideda taip pat buvę studentai, kaip parodo laiškais, gautais iš Fordhamo Universiteto profesorius ir Rusiškųjų Studijų Instituto direktoriaus Dr. Vlodo K. Ješkevičiaus.

Turiu dar visą pluoštą sveikinimų iš užjūrio, t. y. iš Europos, būtent, iš prof. Juozo Ereto (Basel, Šveicarijoj), prof. Max Niedermanno (Neuchâtel, Šveicarijoj), prof. Giacomo Devoto (Firenze, Italijoj), prof. Victor Jungferio (Nürnberg, Vokietijoj), prof. Ernsto Fraenkelio (Hamburg, Vokietijoj).

Jau prieš metus nutarėm drauge su Florencijos Universiteto profesorium Giacomo Devoto paruošti ir išleisti Vincui Krėvei pagerbti jūbilinejį leidinį, mokslo straipsnių rinkinį. Knyga spausdinama Florencijoj, eina balistikos žurnalo "Studi Baltici" 9 tomu. Nelaimėi spausdavė neturėjo iš karto visų reikalingų raidžių, ir dėl šitų techniškių kliūčių mano gražiausioji dovana gimimo dienai dar nėra mano rankose, ir turėsiu ją įteikti kiek vėliau. Esu gavęs pranešimą, kad knyga bus užbaigta šio mėnesio pabaigoj. Taip pat turiu čia sąrašą visų autorijų, prisidėjusių savo straipsniais prie šito Krėvės "festšrifto". Štai tas sąrašas: G. Devoto, V. Maciūnas, E. Fraenkel, V. Pisani, E. Hauzenberga, W. C. Jaskiewicz, A. Senn, R. L. Pearce, P. Arumaa, A. Saly, E. Blesse, K. Dravinis, V. Ruke, V. Kiparsky, A. Spekke. Visi čia minimieji asmenys dalyvauja kaip gratuliantai šios dienos iškil-mėse.

Aš pats asmeniškai ir savo žmonos vardu sveikinu brangųjį jūbiliau ir jo šeimą, linkėdamas jam ilgiausių metų kūrybinės darbuotės, pasitenkinimo ir asmeninės laimės. Sveikinu taip pat jus, Philadelphiajos lietuvių bendruomenę, kad turite jūbiliau savo tarpe."

Nauja Juozo švaisto knyga PETRAS ŠIRVOKAS 230 psl. įdomiausių lietuviškų nuotykių. Kaina \$2.75. Kreipkitės į: NAUJIENAS, 1739 S. Halsted St. CHICAGO 8, ILLINOIS

3 1949 m. išsp. antrašte "Dangaus ir žemės sūnūs".

Melrose Park, Ill.

Tautiečiai, to neužmirškime!

Prieš mėnesį laiko mūsų Balfo skyrius paskelbė spalio ir lapkričio mėnesius vajuos mėnesiais. Per tuos du mėnesius renkamos aukos pinigais, rūbais ir avalyne sušelpiti Vokietijoje likusių mūsų brolių: seneliams, ligoniams ir našlaičiams. Buvo prašyta, kad kiekvienas lietuvis prisidėtų prie to vajuos pravedimo darbu ar auka. Bet dėja! Mūsų atsišaukimas liko tylose šaukius balsas, be jokio atgarsio...

Brangūs broliai lietuviai! Su praskime kiekvienas šitą pareigą, nelaukime, kol kas nors atvers mūsų kambario duris ir paprašys aukos (o nėra kam tų durų varstyti, nes niekas neatširodo pavaikšioti su atkų lapais), bet patys, sutikę bet kurioje vietoje — krautuvelyje, gatvėje ar darbovietėje, ar prie bažnyčios bet kurį valdybos narį, įteikime vajuos skirtą auką. Arba siųskite skyr. fin. sekr. A. Jarienei, 133 N. 14 Ave. Melrose Park, Ill. Suptaskime, jog kiekvienas turi kasdieninių rūpesčių ir adrbų, neapkrūtkime vienos valdybos (dviejų žmonių) tuo darbu.

Naujieji ateiviai, nepamirškime, jog neseniai skurdą kentėme Vokietijoje, o seniau atvykusieji — būkime tokie dėsnis, kaip l'gi šiol. Žinokime, jog mūsų, nors ir sunkiai uždirbtas centas, paaukotas gėram tikslui, nušluostys ne vieno našlaičio ar ligonio ašara.

Tad dar kartą Balfo valdyba kreipiasi į visus lietuvius paskirti bent kukliąsiu atkų šio vajuos progą, kuri baigiasi lapkričio mėnesį. Visų aukotojų sąrašai ir pinigai bus pasiūsti Balfo centrui.

Ta progą pranešame v.šiemis, kad š. m. lapkričio 30 d. 2 val. po pietų p. H. Andriaus name, 919 Broadway, Melrose Park, Ill., įvyks visuotinis Balfo susirinkimas, kuriame bus pateikta vajuos apyskaita, paskelbtas aukotojų sąrašas ir renkama nauja skyriaus valdyba. Prašome visus atsilankyti.

Skyriaus Valdyba

Tinkamiausias ilgiems žiemos vakarams ir Kalėdų dovanoms knygos

Gaunamos iki Naujų Metų beveik už pusę kainos

SLIAPTARNIAI. Pirmą knygą, kurioje tiek daug pasakyta apie Amerikos lietuvių gyvenimo sunkumus, vargus ir kovas dėl lietuviybės. 652 puslapiai, Jono Šilupo, "dėdės" Serno ir kun. Dembskio atvaizdai, kaina tik 3 doleriai.

SIRDIES ROMAI. Amerikos lietuvių gyvenimo romanas; pirmas apie širdį; iliustruotas, 450 puslapių; kaina 4 doleriai.

CHIKAGOS ŠEŠELIAI. Upton Sinclair'io RAISTA; iliustruotos; 316 puslapių; kaina 3 doleriai.

Visos 3 knygos sykiu tik už 6 dolerius! Bet šita beprotiškai numušta kaina galios tik iki Naujų Metų. Todėl nedelskite bet tuoj kiškite į voką 6 dolerius ir siųskite: Dr. Alg. Margeris, 3325 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.

Persuntimo kaštus apmoka me. Skl.

Lapkričio mėn. 9 d.

NAUJIENU VAKARAS

BUS IVAIRI PROGRAMA

SOKOLU SĄLĖJĖ
2337 SO. KEDZIE AVE.

2—NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, NOVEMBER 8, 1952

Marquette Parko žinios

Chicago Lietuvos Marquette Parko Savininkų Organizacijos susirinkimas įvyko spalio 23 d. vakare Friendly salėje, 2548 W. 69th St., vedamas pirm. J. Balčiūno. Nut. rašt. F. Bakutis perskaitė praeitojo susirinkimo nutaštinius, kurie vienbalsiai buvo priimti; taip pat priimti ir visi kiti nutarimai.

Valdyba buvo visa savo pareigose. Buvo pakvietimų ir parengimus: Amerikos Lietuvių Piliečių Klubo ir Chicago Liet. Suvalkiečių Draugijos į metinį vakarą, kuris bus lapkr. 16 d. 4 v. v. Lietuvių Auditorijoje, kur bus vaidinama komedija "Uošvė į namus — tylos nebus".

Namų savininkai irgi ruošiasi savo susipažinimo vakarėliui.

Garfield Parko Klubo susirinkimas

Garfield Parko Klubo susirinkimas bus sekmadienį, lapkričio 9 d., 1 val. popiet, natijoje.

Dar tikrai nenuspresta, kada jis bus; apie tai bus vėliau pranešta. Būkim visi atcinciančiame susirinkime, daugiau ką sužinosim. Koresp. O. Š.

vietoj, 1401 S. 49th Ct., Ciceroj. Tai patogi vieta susirinkimams ir parengimams; pirmą kartą mūsų klubas gavo tokią gražią vietą susirinkimams.

Malonėkit visi ir visos atsilankyti, nes yra daug reikalų aptarti. Išgirsite mūsų delegatų pranešimą apie Chicago Lietuvos Tarybos konferenciją, na, ir gal surengsim pobūvį, nes norim pasilinksinti ir su drau-

gais sueiti. Prašom atsivesti naujų narių. Mūsų klubas gerai gyvuoja, išsuomet aukoja labdaros reikalams. Įstoję į klubą, būsite patenkinti. Klubas yra nepartinis, nežiūri tikybinų įsitikinimų. Ta progą pažymėsiu, kad mūsų narė ir mano kaimynė Onutė Katalla, mūsų raštinko žmona, 4676 West End, serga. Draugai prašomi aplankyti. V. Jelga

Nugaros skaudėjimas?

Greitai palengvinkite įkyrų nugaros raumenų skausmą vartodami Johnson's Back Plaster — beveik taip kaip nesudomami sūdančią pauskelę. Plasteris atveda sūdančią gavinamą kraują į skaudančią vietą, sustiprina pausiusis raumenis. Gaunamas visoje aptikose.

Johnson's BACK PLASTER

A. LIKANDERIS
buv. dainavimo mokytojas Kaune atidaro nuo spalio mėnesio 6 d. **DAINAVIMO STUDIJA**
Apie sąlygas sužinoti
4517 SO. ROCKWELL ST.
arba tel.: FR 6-4476

Nebrangiai išmokins
GROTI GITARA
Akompanuoti daineles. Kreipkitės į
J. LUGAUSKĄ
3427 So. Union Avenue
CHICAGO 16, ILL.

TELEVIZIJŲ TAISYMAS
VISŲ FIRMŲ
Garantuotas darbas
Saukit:
Yards 7-1099
Nuo 6:00 iki 10 vakaro
Šeštadieniais: 8 ryto iki 9 vak.
M. RIMKUS
4119 SO. FRANCISCO AVE.

Telef. REPUBLIC 7-5803
• Sekmadieniais 9 — 2 v.
• Šventadieniais 9 — 2 v.
• Kasdien nuo 2 val.
ADOMAS VAITKEVIČIUS
ANGLIŲ IR ALYVOS PARDAVIMAS
Visų Rūšių Namų Apšildymo Sistemų Įvedimas, Perdėbimas ir Pataisyimas
Greitas, sąžiningas ir pigus patarnavimas
ATLAS FUEL COMPANY
ATSTOVAS
4919 So. Paulina
PROSPECT 6-7960

THE BURD GRAY HERB CO., INC.
kuri pirmąją buvo
5907 LAKE STREET
ir
118 NO. MAYFIELD
perkėle savo žolių biznį ir gyvenimo vietą į namus:
139 NO. PINE AVE.
kad būtų daug patogiau poniai Burd Gray, kuri parkritusi su-sizeidė nugarą ir yra priversta vertoti lazda, bet vis dėlto galinti patarnauti visiems savo kostumeriams.
Valandos: kasdien nuo 12 diena iki 8 vakaro, išskiriant penktadienius ir pirmadienius.
Mansfield 6-3171

SIUNTINIAI I LIETUVĄ
visus mokesčius iš sumokėjus
100% apdrausta
DRABUOLAI GYDUOLAI
ir t. t.
Jūsų gimtinės gauna dė jokių jėms išlaidų
CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.
220 SO. STATE ST., CHICAGO
Tel WAbash 2-9354
Atdara šeštadien. iki 1:30 popiet.

You have to keep the Pressure up or it will go Flat
your VOTE is the pressure this Country needs to run right
Use it NOV. 4
Neskaitytes "Naujienu" — hūdesi visą dieną.

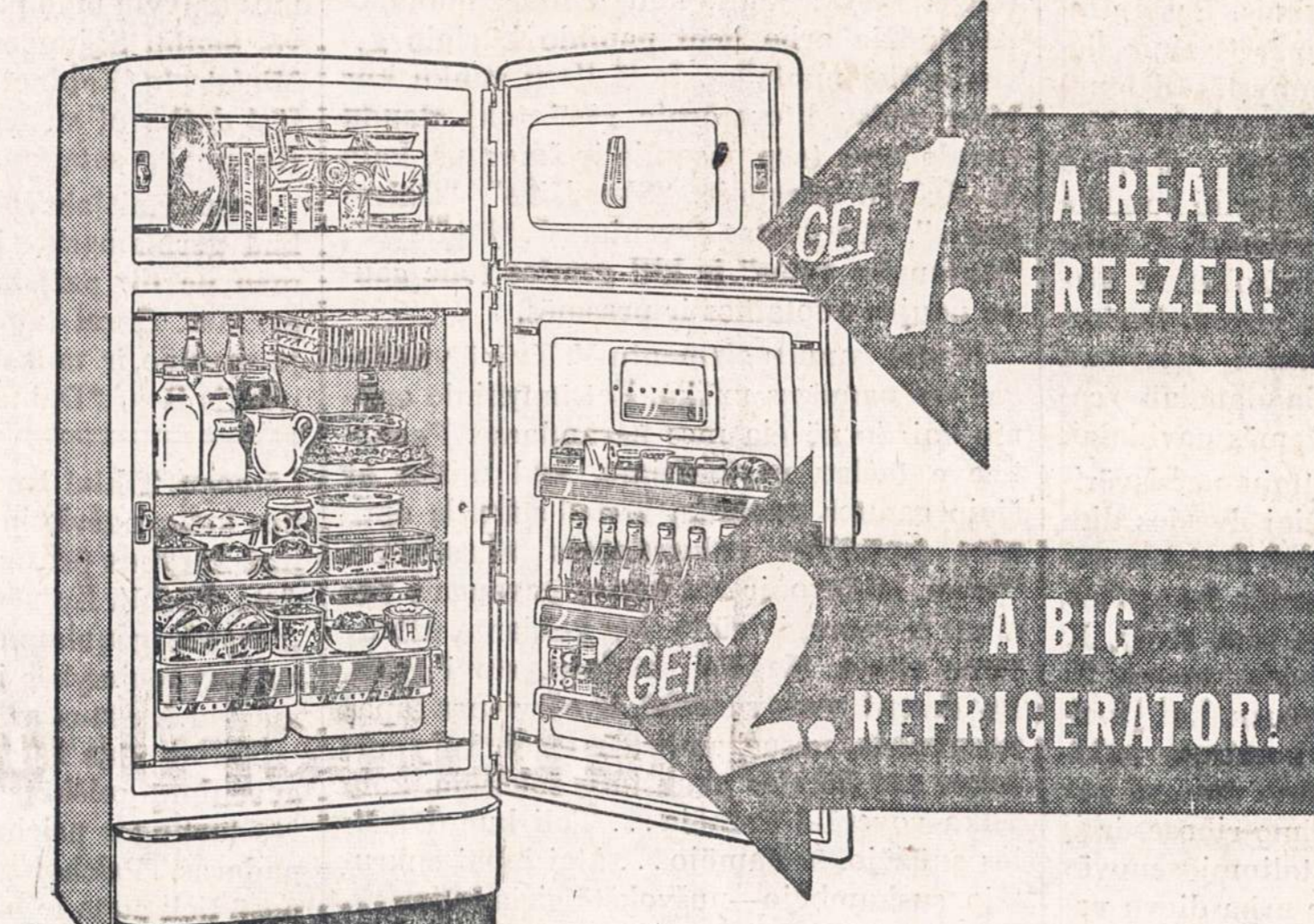
G
E
N
E
R
A
L

E
L
E
C
T
R
I
C

TRADE NOW! Get a new G-E Refrigerator-Freezer — 2 Great Appliances in 1!

Model NH-8J
REFRIGERATOR-FREEZER COMBINATION
DURING THIS SPECIAL OFFER, your old refrigerator may more than cover the down payment on this wonderful General Electric 2-in-1 appliance.
It's a Real food freezer that maintains zero temperature! It's a big refrigerator that never needs defrosting!
It's a de luxe model packed with every feature you could want—and it's yours at a new low price!

REGULAR PRICE . . \$467.00
LESS TRADE-IN 97.12
YOU PAY ONLY . . . \$369.88

EASY TERMS

COURTEOUS SALESMEN TO SERVE YOU AT.....

AMERICAN FURNITURE AND RADIO STORES

1523 N. MILWAUKEE AVE. **GENERAL ELECTRIC REFRIGERATORS** Humboldt 6-5000

SIENLIGIŲ BEI SLOGŲ BAIMĖ (SKAITYTOJŲ BALSAI)

Daugelis žmonių bijosi visokių sienligių bei slogų. Tą patį sa- vaime supranta, nes kiekvie- nas žmogus nori būti sveikas. Bet tos sveikatos ieškodami daug kas patiki tiems, kurie dir- ba ar platina vaistus nuo tų visų negalavimų. Tik arčiau pa- sižiūrėkime, kokių priemonių daugelis žmonių griebiasi, kai tenka su tomis nesveikatomis susidurti. Daug kas įsivaizduo- ja, kad vadinamieji skersvėjai esą pūmutiniai slogų kaltininkai. Bet šituo atžvilgiu pasiro- do, kad paties skersvėjo sąvoka pas daugelį žmonių yra savotiš- ka. Jei namo langas atidaromas, nors ir vasaros karščių metu, ir esti jaučiamas nors ir mažiaus- sias gryno oro dvelkimas, tad toks reiškinys daugelio žmonių yra laikomas skersvėju, ir to- dėl skubinamasi ko greičiausiai uždaryti langas, nes, girdi, toks skersvėjis gali atnešti slogą arba sienligę. Ir kai tokiu atve- ju uždaromas langas, tad gry- nam orui prieiti į patalpą nėra taip lengva, ir tokiose patalpo- se esantieji žmonės, prisikvėpa- vę negryno oro, tikrai gauna slogą, bet kaltę vis dėlto sume- tama tam nelaimingam "skers- vėjui".

Kaip pasitaisyti nuo tų slogų, daugelis žmonių labai tiki viso- kiais skelbimais, kurie galima matyti netik įvairiuose laikraš- čiuose, bet taip pat autobusų ar-

ba tramvajų sienose ir t. t. Aiš- ku, biznierių tikslas yra, kad jų gaminamų vaistų ko daugiau- sia išpirtų. Ir jų reklamuojamo- ji priemonė dažnai esti įvai- rių straipsnelių pavidalo, kad žmonės tvirtiau įtikėtų. Pavyz- džiu, juose pasakojama, kad jau prasidedas sienligės periodas; ir tokioms slogoms išvengti pata- ria įsitaisyti miegamuosiuose tam tikrus fiirus, o jei ne, tai pataria langus laikyti uždarus. Na, žinoma, kas tuo tiki, tad pirmoj eilėj, kol tie filtrai bus surasti, laiko langus visada už- darus. Ir čia jau tikrai susidaro sąlygos, kad ta vadinamoji sien- ligė ateitų ir priverstų žmones prisipirkti tų pareklamuotų vaistų ir tokiu būdu tiems biz- nieriams geresnę rinką sudary- tų.

Kiti savų vaistų reklamuoto- jai aprašinėja kai kuriuos au- galus, kurie turi pavojingas žmonėms žiedadulkes, kurios su oru įkvėpuojamos į plaučius, ir nuo to žmogus gauna nosies ar kvėpavimo takų dirginimą, iš- šaukiantį slogą, galvos sopėji- mą ir t. t. Čia Amerikoje laiko- ma būriausia tuo atžvilgiu piktžolė, kuri paprastai vadina- ma "ragweed". Kiti augalai ar medžiai esą jau mažesnės svar- bos tai sienligės ligai. Bet prie pakankamai pavojingų priskai- tomi tokie medžiai, kurie Lietu- voje niekam ne tik nieko blo-

pia jokio dėmesio ir stengiasi savo kambarius ko labiausiai prišildyti, nevertodami jokios ventilacijos; o kai iš tokio per- šildyto kambario tenka išeiti į lauką, tad, žinoma, daugelį per- ima šaltas šurpulis. Žinoma, kas platina sienligės įvairius vaistus, tam tokios gyvenimo sąlygos yra palankesnės tuo at-

žvilgiu, kad daugiau išperkama šių slogų vaistų nuo slogos ar sienligės. Taigi tie slogų turė- tojai gražiai palaiko tų biznie- rių įmones, kur tie visoki vais- tai nuo tų negalavimų gamina- mi.

Juk kasdieną pasirodo tik "Naujienų" leisis žodis.

LAIKAS ĮSIGYTI KALEDINIŲ ATVIRUKŲ
Grazūs P. Augiaus lietuviško meno KALEDINIAI ir NAUJUŲ METŲ atvirukai gaunami "Naujienose". Tuzinas atvirukų su vokais, įpakuoti gražioje dėžutėje, kainuoja \$1.00. Galima užsisakyti ir pastu, prisiunčiant tai sumai money orderi.
NAUJIENOS, 1739 So. Halsted Street CHICAGO 8, ILLINOIS
GARSINKITĖS NAUJIENOSE

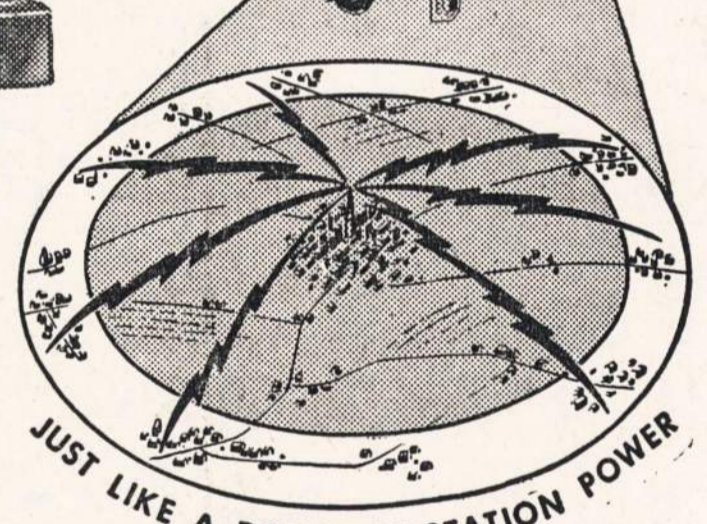
at CHELTEN'S The Most Advanced TV Set Ever Built!

**NEW 1953
PHILCO
with
Golden Grid
Tuner**

**21" Screen with "No Glare"
245 Square Inch Picture**

New Philco console, the model 2266, brings you now a sweeping advance—the first High Fidelity picture reproduction of all time plus greater power and sensitivity than ever before in TV history. With UHF-VHF Built-In Aerial and other new developments, absolutely nothing compares with a "Golden Grid" Philco for noise-free recep- tion, picture performance and VALUE.

**Other Philco Sets \$199.95
As Low As**

\$399.95 Including Federal Tax and Warranty

Buy Now on Easy Terms at

CHELTEN RADIO AND APPLIANCE COMPANY

2913 E. 79th Street BAYPORT 1-6606
10534 Torrence Avenue BAYPORT 1-0955

OPEN MONDAY AND THURSDAY NIGHTS

**ALL WINTER
- AND ALL YEAR!**

The Safest Roads You Can Ride On

- ★ **MAKE** the slickest road a safe road with the U. S. Royal Master's exclusive Royaltex Tread!
- ★ **LET** its 3,000 gripping edges give you winter skid protection and stopping power never known before!
- ★ **STAY** super-safe for twice as many miles—with the only renewable safety tread in the world!

NOW! For Your Present Tires!
We are allowing
from \$3 to \$13
on the purchase of new, winter-safe U. S. Royals.
U. S. Royal Master • U. S. Royal Air Ride • U. S. Royal De Luxe
plus generous allowances for your present tubes

U.S. ROYALS
World's Foremost Safety Tires

TERMAN TIRE AND SUPPLY CO.
4336 ADDISON
SPRING 7-7100

MANO ATSIMINIMAI

1905 METAI

21.

(Tęsinys)

Vadinamieji "aidoblistai" ir darbdavius žiūrėjo kaip į savo didžiausius priešus, su kuriais jokio susipratimo negali būti. Todėl juos reikia visais galimais būdais žlugdyti, kur tik tinkama proga pasitaiko.

Aidoblistai tatau ir stengėsi daryti. Visoje eilėje vietų jie suorganizavo streikus, iš kurių išgarsėjo Lawrence'o tekstilės darbininkų streikas, gumos fabriko darbininkų streikas Akrono ir t.t.

WILLIAM D. HAYWOOD

Karo metu aidoblistai smarkiai pradėjo veikti vakaruose, kur įvyko keli dideli streikai. Bisbee (Arizonoje) aidoblistai sukėlė riaušes. Pasėkoje riaušėse dalyvavę darbininkai buvo deportuoti į New Mexico valstiją, o jų vadai suimti ir patraukti atsakomybėn kaip sąmokslininkai. 1918 m. tie vadai buvo nuteisti kalėti 20 metų kalėjime ir, be to, pasimokėti po \$20,000. Washingtono ir Kalifornijos valstybės išleido specialius įstatymus, kurie buvo nukreipti prieš aidoblistus.

Vadų suėmimas ir nubaudimas kalėti sugniuždė I.W.W. organizaciją, kuri 1924 m. pasivadino Darbininkų Partija. Kuriam laikui praėjus toji partija pranyko kaip kamparas be pipirų.

Kalbant apie I.W.W. negalima neprisiminti William D. Haywood, kuris buvo tos organizacijos steigėjas ir vadas. Jis ėjo I.W.W. sekretoriaus pareigas ir vadovavo įvairiems streikams bei darbininkų riaušėms. 1917 m. jis buvo suimtas Chicagoje ir patrauktas atsakomybėn kaip sąmokslininkas. Teismas jam paskyrė 20 metų kalėjimo. 1921 m. balandžio mėnesį jis pabėgo į Rusiją. Ten jam buvo pavesta įvykdyti keli projektai. Jo žygiai buvo nesėkmingi. Nusivylęs bolševikiška sistema, jis mirė Maskvoje 1928 m.

K. GELEZELE

Apie vadinamuosius aidoblistus prisimi-

niau dėl to, kad jie susirado pasekėjų ir lietuvių tarpe. Keliais atvejais lietuviai leido "aidoblistiškoje" dvasioje laikraštuke. Buvo atsiradę ir agitatorių, kurie skleidė I.W.W. idėjas. Iš tų agitatorių ir aidoblistų vadų Chicagoje labiausiai išgarsėjo K. Geleželė, kuris pasižymėjo savo "didele gerkle". Susirinkimuose jis rėkdavo ir kitus visai niekinavo. Kaip ir kiti aidoblistai, jis susižavėjo bolševikiška revoliucija. Sakydavo, kad Rusijoje vykdoma tai, ką skelbia I.W.W.

Geleželė buvo mažo ūgio žmogiuokas. Paprastai dėdavo sukrypusius batus. Švaitydamosi jis Jefferson miškuose pasiraity rankoves. Atrodydavo, jog jis laiko kumščius sugniaužęs ir jų pagalba yra pasirengęs argumentus atremti. Beveik kiekvienoje savo kalboje jis paminėdavo gyvulių skerdyklas. Girdi, ant skerdyklų vartų Swifto vardas turės būti pakeistas I.W.W.

Geleželė tiek buvo į "revoliucijas" pasinėręs, jog retai kada tedirbo. Matyti, jis laukė tos laimingos valandos, kada visa pramonė pateks į I.W.W. rankas. Tada, žinoma, jis būtų pasidaręs dideliu žmogumi: būtų sėdėjęs didelėje kėdėje ir rūkęs cigarą, kojas ant stalo pasidėjęs.

Daug tokių gudragalių buvo, kurie laukė, kad kapitalistinė valdžia susmuks. Jie svajojo, kad jie turės progos dideliais vadais pasidaryti ir į valdžią patekti.

Kai I.W.W. sąjūdis subliūdo, tai ir Geleželės žvaigždė ėmė blėsti. Netrukus iš Chicago jis visiškai pasišalino ir kažkur dingo.

JUKELIS

Iš tų laikų prisimena man ir kitas didelis revoliucionierius, būtent Jukelis. 1918 m. sausio mėnesį aš pirmą kartą išgirdau jį kalbant "Zarijose" jis buvo garsinamas kaip labai svarbus kalbėtojas. Tad nuykau į Meldazio svetainę, kur prakalbos buvo rengiamos. Žmonių susirinko labai daug, — pilnutė svetainė. Estradoje pasirodė nedidelio ūgio žmogiuokas su tamsiais plaukais ir neblogai apkarpyta bei suukuota barzda. Pirmiausia jis pareiškė (ir tai gana išdidžiai), kad buvęs Grigaitis kviečiamas su juo debatuoti, bet nepasirodė. Spraskite, jis pabūgo.

Ištisas tris valandas Jukelis skeryčiojosi,

po estradą blaškėsi. Tai buvo savo rūšies žodžių potvynis. Su juoda žeme jis politinius oponentus sumaišė. Prikalbėjo visokių niekų. Džiugino klausytojus, kad revoliucija Amerikoje, jei ne šiandien, tai rytoj tikrai įvyks. Viskas bus aukštyn kojomis apversta ir įsteigti sovietai.

Ir susirinkusieji plojo. Tokie buvo laikai ir tokia daugelio žmonių nuotaika.

Toji Jukelio malūmalienė didelio įspūdžio man nepadarė. Aš jau buvau ketverius metus vakarinę mokyklą lankęs ir šiek tiek susipažinęs su Amerikos valdžios sistema. Jukelio tipo revoliucionieriai perdaug imponuoti nebegalėjo.

KVARTETAS

Keistas sutapimas, revoliucionierių "mažiukų kvartetą", su kuriuo man tada teko susidurti, susidėjo iš Treinio, Kairo, Geleželės ir Jukelio. Visi jie buvo, jei jau ne nykštukai, tai gana mažo ūgio vyrai. Maži jie buvo ūgiu (tai, žinoma, nėra kokia yda), maži jie buvo ir savo išsilavinimu bei tų laikų įvykių supratimu. Tačiau drąsos jiems netrūko: jie buvo pasižovę Amerikoje revoliuciją sukelti ir naują tvarką įvesti.

Klaidos nepadarė tik tas, kas nieko nevedžia. Nieko nėra tobulo. Tad nėra nedėjimas ir suklysti. Svarbu yra klaidą atitaityti ir prisipažinti, kad klydai.

Minėtojo "kvarteto" dalyviai šiandien jau užmiršti. Gyvųjų tarpe dar tebėra Antanas Kairys, bet ir jis iš bet kokio veikimo visiškai yra pasitraukęs.

Pradėjęs dirbti automobilių mechaniku, aš turėjau daugiau laisvo laiko. Svarbiausia — laisvas buvau sekmadieniais, tad galėjau dalyvauti įvairiuose parengimuose. Amerikoje jau buvau išgyvenęs penkerius metus.

TAUTINĖS KAPINĖS

Apie tautines kapines daug buvau girdėjęs, vienok dalyvauti kapinių puošimo dienos apeigose neturėjau progos. Toji proga pasitaikė 1918 m. pavasarį. Su keliais pažįstamais nuykau į Justice Park, kur yra Tautinės kapinės. Puikus ažuolynas priminė man barono Beržytę, kuri pasižymėjo savo baltais šimtamėčiais beržais. Skirtumai sudarė tik medžių kamienų bei lapų spalva.

Į tą patrauklų, kapinėms paverstą, ažuolyną susirinko tūkstančiai jaunų žmonių. Estrada buvo papuošta Amerikos vėliavomis. Programa jau buvo prasidėjusi. Labai revoliucionierišką kalbą sakė Kukutis. Nupiešė jis juodžiausių vaizdą, kaip Amerikos žmonės yra išnaudojami ir be laiko į kapus nukeliamai.

Tačiau toji jo kalba nesiderino su tikrove: susirinkusi minia susidėjo iš visai jaunų vyrų ir moterų. Neatrodė, kad kas juos būtų labai skriaudęs: jie ir apsiirėngę buvo gerai ir, sprenžiant iš veidų, neblogai maitinosi. Taip gražiai atrodančių žmonių Lietuvos atladuose niekad man neteko matyti.

Kaip vėliau patyriaus, pats Kukutis irgi didelio vargo nematė. Jis buvo namų stovytojas ir turėjo progos gerai verstis. O kad jis neuėjo šunkeliais, tai už tai jis tik pats save tegalėjo kaltinti. Faktiškai — ne jį kas skriaudė, bet jis kitus nuskriaudė, o paskui dinko, kaip akmuo vandeny.

Po Kukučio kalbos dainavo Birutės choras, kuriam tada vadovavo Stasys Šimkus. Tą chorą dainuojant jau buvau kelis kartus girdėjęs. Tik šį kartą choras pasirodė be tikrojo vadovo: buvo pranešta, kad Šimkus sergas. Chorui tad vadovavo kažkoks man nepažįstamas asmuo.

Prįstatomas kalbėti Dr. Drangelis, jaunas profesionalas. Ir šiandien prisimenu jo kalbą. Kalbėjo jis apie tai, kad Tautinės kapinės yra tokios pat geros, kaip ir šv. Kazimiero. Tačiau yra ir skirtumas: ten ir mirusieji yra skirstomi į "gerus" ir "negerus", o čia — visi yra lygūs. Čia nėra negarbingos "už tvoros" nešventintos vietos, kuri yra skiriama kreviatikiams.

Dr. Drangelio kalba man patiko. Ji buvo rimta ir nuosaiki. Visai tiksliai nušvietė laisvų kapinių reikalingumą.

Trečias kalbėjo Kl. Jurgelionis. Kalbėjo jis apie Kristų, kuriam buvo padarytas įspėjimas, kai jis subatoje vaisius skynė. Kristus į tą įspėjimą atsakė, kad ne subatai yra žydai, bet žydams yra subata.

Jurgelionis aiškino, jog Kristus buvo žmogus, kuris mokė savo pasekėjus, jog viskas, kas tik yra ant žemės, žmonėms priklauso. Nors diena buvo karšta ir saulutė negai-

stingai kaitino, bet didelė minia žmonių, lyg užkerėta, su didžiausiu atsidėjimu klausė tikrai įdomios kalbos.

Kai programa pasibaigė, tai Blinstrupo darže įvyko piknikas, kuris praėjo labai jaukioje nuotaikoje.

NEVYKUSIOS PIRSLYBOS

Gyvenau aš pas dėdę Giedraitį. Vis dirbau kaip automobilių mechanikas. Naujų draugų paragintas, pradėjau dainuoti chore, kurio nariai jau buvo "paraudę". Sekmadieniais vykdavau į Jeffersono arba Ryan's miškus. Turėjau jau ir porą neblogų drabužių eilučių. Šiaip gyvenau gana tvarkingai: naktimis nesitrunkiau ir negirtuokliau. Žodžiu, kaip sakoma, buvau pavyzdingas 22 metų jaunuolis.

Vieną vakarą dėdienė pradėjo man pasakoti, kad manimi esąs kažkas susidomėjęs. Sako, antrame nuo mūsų name gyvena kaimynė Pulienė. Per penkis mėnesius (tiek laiko aš toje apylinkėje buvau išgyvenęs) ji nė karto nepamėšusi manęs pasigėrusio. Ji turinti dukterį Zosę. Tad ar kartais...

Atvirai kalbant, kaimynė Pulienė kreipėsi į mano dėdienę, kad toji patarpininkautų, atseit, pripirštų jos dukterį man. Ir dėdienė sutiko tai padaryti, tik įspėjo savo kaimynę, kad aš esąs, kaip amerikoniškai sako, "too slow" (per lėtas).

Vieną vakarą Pulienė atsilankė į mūsų choro repeticiją. Jai, matyti, buvo įdomu patirti, ką jos būsimas žentas dainuoja. O mes tą vakarą traukėme:

"Tą seną svieta išardysime

Iš pat jo pamatų,

Ir tuoj naują pasaulį pastatysime:

Kas buvo nieks, tas bus viskuo."

Kitą dieną, dar gana anksti, mano numatytoji "uošvienė" atpūškėjo pas dėdienę ir susijaudinusi pareiškė, kad apie piršlybas ir vedybas dabar ir kalbos nebegali būti. Ji nenorinti tokio žento, kuris yra revoliucionierius ir rengiasi "seną svieta iš pat pamatų išardyti".

(Bus daugiau)

SKAITYKITE IR PLATINKITE NAUJIENAS

SPECIALUS DĖMESYS ŽEMAIČIŲ PARENGIMAS
— rengia —
ŽEMAIČIŲ KULTŪROS KLUBAS
Šeštadienį, lapkričio 8-tą d.
MARQUETTE HALL,
6908 SOUTH WESTERN AVENUE
SATYROS IR HUMORO VEIKALAS "SIUPINYS"
Išpildys Lietuvos Teatro aktoriai. Vadovauja Brinka ir Vetiška Zemaičiai ir Aukštaičiai, visi dalyvausite šiame jubiliejiname parengime
Pradžią 7 val. vakaro. Ižanga \$1.00
Klubo nariams-ės, nedalyvavusieji užsimokės \$1.00 bausmės
RENGIMO KOMISIJA IR VALDYBA.

ONOS STULZ GIMTADIENIO PUOTA
— įvyks —
Šeštadienį, lapkričio 8 dieną, 1952
3558 So. Halsted Street
Kviečiame gimines, draugus ir kostumerius į gimtadienio puotą.
BUS SKANIŲ UŽKANDŽIŲ IR MUZIKOS.
Visi linksmi praleisime laiką. Kviečia
Ona Stulz ir John Rawot

BILL K'S LIKIERIŲ KRAUTŲVĖ ir TAP ROOM
4644 So. Paulina St.
PONAI KAREIVAI, savininkai
NEUŽMIRSKITE ATSIMINTI
BILL K'S Didelį įvairumą Importų.
Jei mes patenkiam šimtus kitų žmonių, TAI KODEL NE GALIME PATENKINTI JUS?
UZEIKIT ir duokit mums progą
VISUS KVIECIAME ATSLANKYTI IR PARAGAUTI WHITE BEAR LIETUVIŠKO ALAUS TIK PO 2c. UZ BONEKĄ IR 15c. UZ 10 UNC. STIKLĄ \$3.75 UZ DEŽE — BARGENAS

POILSIO VALANDAI
*
CHICAGO LIETUVIŲ MĖGĖJŲ KLUBO SKYRIUS
(nario mokestis \$1.00 ratui)
(Veda ANDRIUS MIRONAS)
Šiuo ratu pradėdant, kiekvienas sprendėjas, atsiumęs sprendimus kartu su nario mokestiu, vieno dolerio sumoje, bus laikomas Chicago Lietuvių Galvosūkių Mėgėjų Klubo nariu. Nario mokestis nustatomas vienas doleris vienam galvosūkiui ratui (viso ratų per metus bus daroma keturi). Nario mokestis būdu surinktos lėšos bus panaudotos išimtinai galvosūkių sprendėjams kaip premijos, t. y. už tuos pinigų bus skiriamos vertingos dovanos arba premijos pinigais. Siekiant vis didesnių premijų, šio rato nario mokestis gal ir nebus panaudoti pilnai, paliekant tam tikrą sumą kito rato premijų papildinimui. Apie surinktus pinigus sprendėjai žinos iš bendro dalyvaujančių rate sprendėjų skaičiaus, kuris bus paskelbtas ratui įpusėjus. Taigi, išidėminti visiems — tų sprendėjų, kurie nebus atsiumę nario mokestio šiam ratui, sprendimai nebus įtraukti į premijų paskirstymą. Nors tokių sprendėjų ir atsiradus, jų sprendimai bus skelbiami, tačiau pažymint skliaustuose "be pretenzijų". Premijos bus paskelbtos vėliau, kai paaiškės bendras sprendėjų skaičius. Nario mokestį siūsti kartu su uždaviniu Nr. 2 sprendimu, tačiau ir vėliau atsintusieji galės būti įtraukti į klubo narius ir į premijų paskirstymą šiam ratui. Taigi, raginkite draugus ir pažįstamus kuo gausiau dalyvauti šiame ir ateinančiuose ratuose!

"NAUJIENŲ" RUDENINIS VAKARAS
SOKOLŲ SALEJE
2337 So. Kedzie Ave.

Ketvirtasis ratas GALVOSŪKIS NR. 1

Surašykite į duotą piešinį savo sugalvotus lietuviškus žodžius, stengdamiesi gauti kuo didžiausį taškų skaičių. Raidėms žodžių susikryžavimo vietose užskaitoma po 20 taškų (viso 180 tšk.). Kitoms raidėms — pagal Raidžių vertės lentelę. Vienoje eilutėje galima talpinti ir du žodžius, tačiau tuo nustojava mažiausiai 6 taškų.

RAIDŽIŲ VERTĖS LENTELE

A, A	— 10	L	— 9
B	— 10	M	— 10
C, C	— 7	N	— 8
D	— 8	O	— 10
E, E, E	— 9	P	— 10
F	— 6	R	— 8
G	— 10	S, S	— 10
H	— 6	T	— 9
I, I, Y	— 9	U, U, V	— 8
J	— 8	V	— 9
K	— 10	Z, Z	— 7

GALVOSŪKIS NR. 2
(Vert. 1 tšk.)
Šarada
Kai "alio" ragelin dažnai pasakai, Tai aparatą šitą sveikas jau žinai. Jam atėmęs porą skiemėnų iš priekio, Pasiliksi vaizdo dalį, jei tau reikia. Jai pakietęs raidę pirmutinę, Gausi garsą, madno skonio žinią. Brauksi vėl galūnę vieną — Svorį kelsi, jo nekels nė vienas. Na, o savoriui pirmą raidę metęs, Žiū, jau tu su ja ir susimetęs... J.M.

DAKTARAI STASYS ir MILDA BUDRIAI
praneša, kad pakeltė priėmimo dienas ir valandas, taip pat ir namų telefono numerį.
Ofisas: 2759 W. 43rd STREET atidarytas kasdien 2-4 ir 6-8 val., išskyrus trečiadienius. Šeštadieniais 2-4.
Telefonai: ofiso CLIFFside 4-7234, namų GROvehill 6-3404, jei šie neatsilieps, skambinkite KEDzie 3-2868

4% PELNO UŽ JŪSŲ SUTAUPAS
SIŪSKITE ŠIANDIEN DEL INFORMACIJŲ
SILVER STATES BLDG. & LOAN ASS'N.
108 North 3rd Street
LAS VEGAS, NEVADA Dept. LN
Malonėkite prisiųsti jūsų "Save by Mail".
Vardas
Adresas
Miestas Valst.

TAUPLYKITE SAUGIAI IR PELNINGAI
Mes kviečiame lietuvius pasidėti savo taupomus pinigus į Chicago Savings and Loan Association, kuri yra proporcionaliai viena iš smarkiausiai augančių taupymo įstaigų visoj Chicagoje. Pas mus kiekvieno taupomi pinigai yra pilnai apdrausti iki \$10,000.00 by an Agency of the United States Government.
Chicago Savings suvirš 28 metai kaip saugiai ir pelningai teikia visiems teisingą ir mandagų patarnavimą. Ji iš anksto neprizada, bet visada išmoka aukštą dividendą.
MŪSŲ TURTAS SIEKIA ARTI DEŠIMTIES MILIJONŲ DOLERIŲ (\$10,000,000.00)
CHICAGO SAVINGS and LOAN ASSOCIATION
6234 So. Western Ave. CHICAGO Phone GROvehill 6-7575
JOHN PAKEL, President
LIETUVIŠKA ĮSTAIGA Valandos: Pirmadieniais nuo 12 iki 8 val. vakaro. Antradieniais ir penktadieniais nuo 9 iki 4 po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 iki 8 vakaro. Trečiadieniais uždaryta visa diena. Šeštadieniais nuo 9 ryto iki 2 po pietų.

LIETUVIŲ AUDITORIJA
3133 So. Halsted Street
Telefonas: VICTORY 2 - 6172
4 SALES: NAUJAI IŠDEKORUOTA!
• VESTUVĖMS, POBUVIAMS IR
• SUSIRINKIMAMS.

ŠOKIAI
grojant BALIO PAKŠTO orkestrui
KASDIEN
MEDZIOKLINĖS DEŠRELĖS

Lietuvių Gailestingųjų Seserų
Draugija Chicagoje
— RENGIA —
KONCERTĄ IR BALIŲ
Šių metų Lapkričio mėn. 8 dieną
LIETUVIŲ AUDITORIJOJE
3133 SOUTH HALSTED STREET

PROGRAMOJE:
Solistė Pr. Bičkienė, solistas St. Baranaskas. Akomponuoja muzikas A. Kučiūnas
Šokiams groja BALIO PAKŠTO kapela
TURTINGAS BUFETAS
Ieinant aukojama. Pradžią 7 val. vakaro
Pelnas skiriamas likusiems Vokietijoje ligoniams sušelpiti.
— RENGEJOS

DAR GRUODŽIO SEPTYNIOLIKTA

J. B. VOZGELIETIS

Apie 1926 metų gruodžio 17-tos dienos įvykių lietuvių visuomenės nuomonė nėra vieninga. Vieni tą įvykių teisina, sakydami, kad Lietuvoje kairiųjų valdžios nušalinimas tuo momentu buvęs būtinas; ir tik kairiųjų valdžios nušalinimas išgelbėjęs Lietuvos Nepriklausomybę ir prailginęs jos amžių keturiolika metų; pakėlęs Lietuvos gerbūvį.

Ši nuomonė yra kairiųjų valdžios nuvertėjų, jos šalininkų ir savo "gerbūvį" pakėlusiu.

Kiti sako, kad įvykis buvęs didelis prieš tautą ir kraštą nusikalstantis darbas. Jis rėmėsi vien tik valdžios į savo rankas paimti geidimu. Tai nuverstųjų nuomonė.

Treti sako, kad kairiųjų valdžios nušalinimo krašto labai buvęs reikalingas, bet ilgesnį laiką esant diktatūrinei krašto valdymo sistemai, kraštas nekilęs, bet buvęs alinamas.

Tai argumentai tų, kurie prie kairiųjų valdžios šalinimo prisidėjo, bet vėliau valdžion neįtūlo ir iš perversmo naudos neturėjo.

Ketvirtį sako, kad kairieji pataikavę darbininkams ir tautinėms mažumoms, o šie žalinę savo elgesiu įerzinę visuomenę. Valdžia neteko autoriteto. Valdžios pasikeitimas buvęs būtinas. Bet tautos nustūmimas

nuo savo krašto valdymo esąs nusikaltimas. Šios nuomonės yra prie jokių partijų nepriklausantieji, o vien tik tautos ir krašto labą prieš savo akis turintieji.

Kurių nuomonės teisingos

Trumpai žvilgtelėkime, kurių nuomonė yra arčiau tiesos.

1926 metų gruodžio 17 dienos perversmo organizatoriai, jo vykdytojai ir po perversmo krašte šeiminkavę sako, kad tuo metu Lietuvos nepriklausomybei grėsęs komunistų organizuojamas Lietuvoj perversmas, turintis tikslą įvesti Lietuvos komunistinio valdymo sistemą. Gruodžio 17 dienos perversmas šį nepriklausomai Lietuvai pavojų pašalinęs.

Šis argumentas yra šlykštus ciniškas melas. Aš noriu tuos ponus, kurie šiuo argumentu teisina gruodžio 17 dienos perversmą, paklausti, kada ir kur komunistai nesiruošė sukiliimams, kad galėtų nuverstį nekomunistines valdžias ir įvesti komunistinę santvarką? Ar po 1926 metų gruodžio mėn. 17 dienos perversmo komunistai jau neberuošė Lietuvoj perversmo? Jie jį ruošė visą laiką; savo pozicijas stiprino, kol pagaliau 1940 metų birželio mėnesį nuvertė nekomunistinę Lietuvos valdžią ir įvedė Lie-

tuvoje komunistinę santvarką. Taigi, gruodžio 17 dienos perversmas komunistų veikimo Lietuvoje nesustabdė, net nesulpnino ir Lietuvos nepriklausomybei pavojaus nepr pašalino. Prieš gruodžio 17 d. Lietuvos komunistų eilėse ir leitenanto nebuvo, o 1940 metų birželio mėn. Lietuvos komunistų eilėse raudonavo jau generalų raudoni atlapai ir skvernai, generalinio štabo karininkų lampasai. Tikrovė rodo, kad perversmininkai neišgelbėjo Lietuvos nepriklausomybės, bet ją pražudė ir už šiandienės Lietuvos būklę yra tik jie atsakingi.

Komunistai nebuvo stiprūs

Jie sako, kad Lietuvos nepriklausomo gyvenimo amžių gruodžio 17 dienos perversmas prailginęs 14 metų. Atseit, komunistai jau 1926 metų pabirgoj būtų įvykdę perversmą ir jau tada būtų įvedę Lietuvos komunistinę santvarką ir Lietuvą prijungę prie Sovietinės Rusijos.

Čia taip pat šlykštus melas. Niekuomet Lietuvos komunistai nebuvo tiek stiprūs, kad patys vieni, be pašalinės pagalbos, būtų galėję ką nors rimtesnio padaryti. Pagalbos iš kitur sulaukti Lietuvos komunistai negalėjo tikėtis, nes jų globėžis skyrė Lenkijos ir Latvijos žemės. Šios dvi valstybės Lietuvos komunistams tiekiamos pagalbos nebūtų praleidusios. O toji pagalba staiga, kaip iš dangaus, atsirasti Lietuvoje tuo metu dar negalėjo. Tam pavyzdys yra Estija. 1924 metais Estijos komunistai bandė krašto nekomunistinę valdžią nuverstį ir įvesti Estijoje komunistinę santvarką. Ar Estijos komunistams tas pabėgė? Ne. O Estija ru-bežiavosi su komunistų globėju kraštu. Pasiūsti j Estiją pagalbą buvo daug lengviau nei j Lietuvą. Ir visgi nebuvo to padaryta.

Gerbūvis

Gerbūvis pakilo? Taip, kai kieno "gerbūvis" gerokai pakilo: krūva protestuotų vekselių net iki 4,800,000 litų išaugo. Bet apie šios rūšies gerbūvį reikėtų atskirai pakalbėti.

Zinoma, 1940 metų krašto gerbūvis žymiai skyrėsi nuo 1926 metų gerbūvio. Bet čia ne perversmininkų nuopelnas ir ne gruodžio 17 dienos perversmas sudarė sąlygas krašto gerbūvio kilimui. Krašto gerbūvį pakėlė ekonominės krašto organizacijos, kurioms daugumoj sėkmingai vadovavo kaip tik gruodžio 17 dieną nuverstieji. Ir jos tą padarė be lašinių skutimo, be vekselių klastojimo, be sacharino šmugelio. Bet jei ne perversmininkai būtų tuos 14 metų Lietuvą valdę, o pati tauta, yra pagrindo manyti, kad ji pati nebūtų savęs skriaudusi, tad ir savo gerbūvį būtų pakėlusį daug aukščiau.

Nevykęs perversmo pateisinimas

Kiekvienas nusikaltėlis bando teisintis, bet ne kiekvienas teisintis argumentas mažina nusikaltimą. Aukščiau išdėstyti perversmininkų argumentai mažina nusikaltimo, nes visos tos priežastys tiek nevykusiai išgalvotos, kad šlykštu ir klausyti apie jas.

Todėl sakymas, kad gruodžio 17 d. perversmo darymas ir tuo metu esamos valdžios nušalinimas buvo prieš tautą ir kraštą didelis nusikaltimas, perversmininkų argumentais neatremiamas, nes pagal Lietuvos Steigiamojo Seimo surašytą ir jį priimtąją konstituciją Lietuvą valdė pati tauta. Ji, tauta, rinkosi iš savo tarpo žmones ir juos kaip savo įgalotinius siuntė į Seimą atstovais. Į seimą atstovų rinkimuose visi Lietuvos pilnamečiai piliečiai lygiomis teisėmis dalyvaudavo. Valstybės valdovas buvo pati tauta, o ne Seimas. Seimas buvo tik krašto gyventojų valios

(Tęsinys 6-me pusl.)

Šiomis dienomis išspausdintas

Juozo Švažisto PETRAS ŠIRVOKAS

IDOMIAUSIOJI LIETUVIŠKŲ NUOTYKIŲ KNYGA 230 PUSLAPIŲ. KAINA \$2.75

Knygų pardavinėtojai gauna nuolaidą. Užsakant paštu, reikia pridėti 10 centų pašto išlaidoms. Čekius ir Money Orderius siųskite tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 S. Halsted St. Chicago 8, Ill.

Lietuvių Prekybos Namai

Daugelis lietuvių jau įsitikino, kad veltui laiką gaišti vaikščiojant po įvairius "amžinus" išpardavimus, neapsimoka.

Nė viena Chicagos baldų prekyba ir net urmo sandėlis nepasiūlys pirkėjui aukštos kokybės baldų ar kitų namų įrengimų už tokias prieinamas kainas.

Mes prekiaujame tik žymiausių fabrikų ir firmų gaminius ir darome viską, kad klientas, pirkęs mūsų įmonėje vieną kartą, ne tik pats liktų nuolatiniu mūsų įmonės lankytoju, bet ir visiems prieteliams savo mus rekomenduotų.

Iš kelių šimtų klientų per paskutinį mėnesį mes neturime nei vieno nepatenkinto mūsų patarnavimu.

Palyginkite mūsų kainas:

Linoleum grindims, įvairių spalvų, 9x12, tiktai už	\$ 4.50
Kilimams valytuvai, rakiniai	\$ 7.50
Matracai įvairių dydžių, spalvų, vatiniai, tiktai už	\$ 5.50
Metalinės lovos, įvairių dydžių ir spalvų, tiktai už	\$ 9.50
Matracai springiniai, geros konstrukcijos, įvairių spalvų	\$ 18.50
Dulkių siurbčiai elektriniai, metų garantija, tiktai už	\$ 19.75
Vaikiškos lovuotės, įvairių spalvų	\$ 19.00
Suapamos minkštos kedės, įvairių spalvų, patogios poilsiui	\$ 19.00
Vaikams vežimėliai, geriausių fabrikų—nuo	\$ 29.00
Gaziniai pečiai apšildymui vieno kambario, tiktai už	\$ 23.00
Apšildymui pečiai aliejumi, 2-4 kamb., dovanai prijungiamie	\$ 49.00
Lempos balto ar bronzos metalo, ant grindų pastatomos	\$ 16.00
Knygomis spintelės su stiklo durimis, walnut, mah., blonde	\$ 29.00
Rašomieji stalai su stalčiais ir užrakinimu, įvairių stilių	\$ 39.00
Rašomieji stalai, ekstra dideli	\$ 59.00
Virtuvės chromo stalai ir 4 krėslai, nedegamu viršum	\$ 49.00
Skalbiamos mašinos, percelano vidum, 5 metų garantija	\$ 89.00
Virinimui pečiai, gas range, porcelain, tiktai už	\$ 89.00
Trijų dalių miegama sofa, miegama kėdė ir tumba, iv. sp.	\$ 99.00
Studio couch, įvairių spalvų, tiktai už	\$ 49.00
Kilimai, gražiausių spalvų, pusiau vilnų, tiktai už	\$ 39.00
Kilimai, įvairių firmų, spalvų, 100% vilnų, tiktai už	\$ 69.00
7 dalių valgomo kambario baldai, kieto medžio, tiktai už	\$ 99.00
9 dalių valgomo kambario baldai, moderniško stiliaus	\$169.00
3 dalių miegamo kambario baldai—nuo	\$ 99.00
3 dalių miegamo kambario baldai europietiško stiliaus	\$149.00
4 dalių miegamo kambario su dviem pavienėm lovom	\$179.00
2 dalių svečių kambario baldai, šilkas su medvilne	\$ 99.00
2 dalių svečių kamb. baldai, 5 metų fabriko garantija	\$149.00
3 dalių svečių kambario minkšti baldai, Nylon	\$189.00

Didelis pasirinkimas šaldytuvų, įvairių elektros įrengimų ir daug kitų namams reikalingų prekių, viskas lengvais išmokėjimais be jokių nušimčių trims mėnesiams.

PREKYBA ATIDARYTA: Pirmadieniais, ketvirtadieniais 9 ryto—9:30 vakaro. Kitomis dienomis 9 val. ryto iki 6 val. vak. Sekmadieniais neskaitytame pardavimo taksu, naudokitės proga — sutauptysite.

Prekybos vedėjas JUSTAS LIEPONIS

FURNITURE CENTER, Inc.

3222-24-26 SO. HALSTED ST. Telef.: VICTORY 2-4226

The Safest Roads You Can Ride On

- ★ MAKE the slickest road a safe road with the U. S. Royal Master's exclusive Royaltex Tread!
- ★ LET its 3,000 gripping edges give you winter skid protection and stopping power never known before!
- ★ STAY super-safe for twice as many miles—with the only renewable safety tread in the world!

NOW! For Your Present Tires! We are allowing

from \$3 to \$13

on the purchase of new, winter-safe U. S. Royals. U. S. Royal Master • U. S. Royal Air Ride • U. S. Royal De Luxe plus generous allowances for your present tubes

U.S. ROYALS

WORLD'S FOREMOST SAFETY TIRES

CONVENIENT BUDGET TERMS. - NO MONEY DOWN. LIBERAL TRADE - IN ON YOUR OLD TIRES

Werd & Schaefer Tire Co., Inc.

2148 S. WESTERN AVENUE

Cliffside 4-7611

"YOURS FOR BETTER TIRE SERVICE"

M. Biržiškos Lietuvių Tautos Kelias, I tomas
 Knygos autorius yra plačiai žinomas Lietuvos veikėjas, Vasario 16-osios Nepriklausomybės Akto signataras, universiteto profesorius. Autorius atvaizduoja lietuvių tautos kelią ligi "Ausros" pasirodymo, išsamiai palyginamas santykius su lenkais, rusais ir vokiečiais. Kiekvienam ši knyga yra svarbi.
 Kieki viršeliai. 238 puslapių. Kaina \$3.00.
 Galima užsisakyti paštu, prisijuniant \$3.00 Money Orderį arba čekį tokiu adresu:
 "NAUJIENOS", 1739 S. Halsted Street, Chicago 8, Ill.

NOW AT ILLINOIS FURNITURE

Admiral 17" TV
\$179.95
 Fed. Tax and all warranties included
Lowest Price Ever!

World's Most Compact Big Picture Television!

Model 17DX11 in smart ebony plastic cabinet... resists burns, scratches, stains. Matching console base, optional, extra. Also available in walnut color.

Sensational 1953 Admiral 17" TV at a spectacular new low price! Yours—in a trim cabinet only 17½" wide—all these advanced engineering features... new "DX-53" Chassis for amazing long range reception... guaranteed UHF reception with the famous Admiral Turret Tuner... new "DX" Range Finder... and many more! See it today! Compare—and you'll see why it's a fabulous buy!

ILLINOIS FURNITURE AND RADIO CO.

1570 N. Milwaukee Avenue
 HUMBOLDT 9-1600

KEEP 10% FOR YOURSELF

Kiekvieną algos dieną pasidėkit sau pirma. Taupykit pas mus. Uždirbkite gerą pelną su Apdraustu Saugumu.

V. P. PIERZYNSKI, Secretary

CONTINENTAL SAVINGS and LOAN ASSOCIATION
 4559 SOUTH PAULINA ST. YARDS 7-0145-6

It's here now!
Combustioneer
 LOW PRESSURE OIL BURNER
 THE GREATEST ACHIEVEMENT IN OIL BURNER HISTORY!

For Home and Industry SALES - SERVICE
 Direct Factory Branch

COMBUSTIONEER DIVISION OF STEEL PRODUCTS ENGINEERING CO.
 1532 SO. MICHIGAN
 Night Phone FRanklin 2-7100
 WAbash 2-0060

(Tęsinys iš 5-to pusl.)

vykdytojas. Pagal viso krašto gyventojų išrinktųjų atstovų surašytą ir priimtąją Konstituciją viso krašto gyventojai pasiuntė savo atstovus į Seimą ir 1926 metų pavasarį. Taigi, jėga, ne iš pačios tautos išplaukianti, seimo veiksmingumo sušpinčymas yra vienas iš didžiausių prieš tautą, prieš valstybę nusikaltimas. O tie, kurie šitą nusikalstamą darbą atliko ir vėliau tautos prie krašto valdymo neprileidę, yra lygūs krašto išdavikams nusikaltėliai. Tą jų nusikalstamą darbą daugiau didina ta aplinkybė, kad jie, turėdami savo rankose ginklą, kuris buvo tautos jiems įteiktas krašto nepriklausomybei ginti, jį panaudojo tos pačios tautos išrinktosios valdžios išvaikymui. Taip pat panaudojo šitam nusikalstamajam darbui karėvių, kurs valstybės įstatymu buvo pašauktas ir tėvų išlydėtas valstybės nepriklausomybę saugoti, laimintą ją garbingai ginti, bet ne nusikalstamiesiems darbus būti įrankiu.

Treteeji sako, kad gruodžio 17 dienos perversmas buvęs būtinas krašto labui, bet po perversmo valdžia turėjusi būti tuojau atiduota partijoms, nes partijos atstovavusios gyventojų valią. Partijų nustūmimas į šalį nualinges kraštą, demoralizavęs gyventojus.

Taip, krašte perversmas buvo būtinas, tik ne krašto labui, bet kito kieno. Valdžioje esančiam — kuryba, o į valdžią neįsikverbusiam — grojimas žinoma, gyveniniai krašto reikalai gerokai buvo nuskriausti. Dėl demoralizavimo, tai reikia pasakyti, kad šis darbas jau buvo pradėtas 1920 metais ir pilnumoj išvystytas dar gerokai prieš perversmą.

Neutraliųjų nuomonė

Dabar liko neutraliųjų nuomonė. Trumpai žvilgtelėkim, ką jie matė krašte ir jautė savo širdyse.

Kiekvienas kraštas, sulaukęs naujos valdžios, laukia iš jos naujų, efektingų veiksmų. 1926 metais pavasarį Lietuva, išrinkusi seimą, ir jam sudarius naują, iš iki tol nevaldžiusių partijų, valdžią, iš jos laukė daug, nes daug ko krašte nebuvo, daug kas sugadinta buvo. Todėl kiekvienas valdžios žingsnis su dideliu atidumu buvo sekamas. Į kiekvieną klaidą, į kiekvieną netaktišką žingsnį jautriai buvo reaguojama. O tų netaktiškų žingsnių, neatitinkančių krašto dvasios buvo. Ypatingai kraštą nervino Vidaus Reikalų Ministerija su savo "laisvėmis" ir Svetimo Ministerija su tautinių mažumų globa.

Per pirmąjį pasaulinį karą daug lietuvių buvo atsidūrę Rusijoje ir savo akimis matė ir patys pergyvenę jos revoliuciją. Ypač neužmirštama įspūdi padarė bolševikų revoliucija, kurios metu laisvės vardu visokie vagišiai, valkatos, girtuokliai laisvai saivaliavo, naikindami ne savo turta, net žmones žudydami. Šio Rusijos dvasios elemento turėjo ir Lietuva. Jie, prisidengę darbininko vardu, drumstė ramų krašto gyvenimą. Jie kiekvienam galėjo parsiduoti, kiekvieno galėjo būti nusamdyti. Jie neturėjo nei sąžinės, nei gėdos; nei padarumo, nei pareigos, nei atsakomybės jausmo. Lietuvoje šios rūšies žmonės niekuomet nebuvo pagarboje laikomi. Bet naujoji valdžia davė jiems pilną veikimo laisvę. Jie savivaliavo darbininkų susirinkimuose, gatvėse, darbovietėse, terorizavo darbdavius ir padoriuosius darbininkus.

Šis elementas 1919 metais, bolševikams veržiantis į Lietuvą, sabotažavo bet kokį priešinimą prieš bolševikus darbą, bolševikų užimtos vietose griežėsi užimtas vietoves valdyti. Daugelyje vietų buvo net į ginkluotus būrelius susimėtę. Jie plėšikavo, net kariuomenės dalinius iš pasalų užpuldinėjo.

Taip 1919 metais vasario mėn. 13 d., bolševikams veržiantis į Alytaus miestą, 1-as pėst. pulkas, nebepajėgdamas atsilaikyti, traukėsi iš Alytaus. Pulko vadas Juozapavičius bėgo paskutinis vienas. Užbėgus ant tilto, kažkoks vietinis Januševičius jį nušovė. O Juozapavičiaus buvo tauri ir daug Lietuvai žadanti asmenybė.

Tuo pačiu metu to paties pulko ūkio daliniai traukėsi iš Alytaus plentu į Marijampolę. Viename miške iš pasalų buvo tokių valkatų, į ginkluotą būrelį susimetusį, užpulti. Ten buvo užmuštas pulko tiekimo viršininkas Ruzgas ir sužeisti keli kareiviai.

Nuo pat pirmųjų nepriklausomos valstybės kūrimosi dienų krašto valdžiai ir sąmoningiems krašto nepriklausomybės statytojams teko su šiais priešiškaisiais gaivalais kovoti ir ieškoti priemonių ir būdų padaryti juos nebepavojingais.

Nuo kovų dienų iki 1926 metų nedaug laiko buvo praėję. Tie žalingi veiksmai nebuvo dar užmiršti niekieno: nei buvusio kareivio, nei ūkininko.

Kaip kai kurie suprato laisvę

Šit kaip šitas elementas suprato laisvę ir kaip jis ja naudojosi.

Malūne sukasi tuščios girnos, o jų prižiūrėtojas darbininkas sėdi šalia jų ant maišo ir rūko. Malūno savininkas, tą matydamas, nesako nieko, nes bijo būti apkoliotas ir apstumdytas. (Pabaiga 7 psl.)

SPECIALIZUOJASI... PLANAVIME... IRENGIME ir MODERNIZAVIME TAVERNŲ-LOUNGES * PILNAS APSTATYMAS

ARBA PAVIENES DALYS

- * Taps, rods, faucets, parts
- * Direct draws, shaft draws
- * Work boards visų rūšių ir matų
- * Butelių šaldytojai, šaldytuvai
- * Bars, back bars, kabinets
- * Stools, booths, tables
- * ... Parduodami pagal Meter Planą...

APSTATYMAI PATARNAVIMAS — DYKAI APSKAICIAVIMAS — SAUKITE SACRAMENTO 2-0800
 NU-WAY BEER COIL SERVICE, INC., 655 N. Kedzie Ave., Chicago 12

Garu ir Chemikalais Valymas
 Alaus Coils, Vamzdžiai ir Drains...
 Vėliausi Metodai ir Įrengimai...

Dieną ir Naktį Patarnavimas ir Pataisymai...

MUTUAL FEDERAL SAVINGS
Rekordas...

- * Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- * Nuo 1905 metų ši bendrovė pergyveno karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes ir savo taupytojams išmokėjo kiekviettą sutaupyta dolerį
- * Aukštus dividendus išmokėjo visada be perstojimo
- * Partraukim jūsų pinigus iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.

Nelaukit—Pradėkit Taupyti Šiandien!

Istaigos valandos: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. po pietų, Ketvirtadieniais nuo 9-tos valandos ryto iki 8 val. vakaro, Trečiadieniais visai neatididroma.

FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
 2202 W. Cermak Rd. • Chicago 8, Ill.
 JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres. • Tel. Virginia 7-7747

"NAUJIENOSE" SKELBTIS VISUOMET APSIMOKA

At Guaranteed Electric

BUY THIS UNIVERSAL Jet 99
 THE NEW SUPER-POWERED VACUUM CLEANER

AND GET THIS \$24.95 Value STORAGE-HASSOCK
 FOR YOUR OLD CLEANER

GET BOTH FOR ONLY \$99.95
 AND YOUR OLD CLEANER

JET POWER SUCTION
 cleans everything better, faster, easier... upstairs, on the stairs, downstairs, all around the house. Follows you as you clean, won't tip or slip off step, carries like an overnight bag. Cleans from floor to ceiling with new Jet 99 Serva-Tools with 99 uses. And, naturally, no dust bag to empty! It's America's No. 1 cleaner!

OUR SPECIAL GIFT TO YOU!
 Cleans 250 windows
 Come in and get a box of this amazing Wind-o-Wipe. Cleans your windows to a brilliant sparkle with just a wipe. Come in for a Jet 99 Demonstration and get your package of these tissues today.

STORES JET 99 and all the cleaning attachments where they're handy for use at any time, yet out of the way.

AN EXTRA TV SEAT upholstered in durable, brown vinyl that cleans with a wipe of a damp cloth. Cushion top.

FOR ANY ROOM IN THE HOUSE this beautiful Hassock-Storage Chest has hundreds of uses. Comfortable as a seat, handy for storage.

UNIVERSAL
 LANDERS, FRARY & CLARK, NEW BRITAIN, CONN.

Guaranteed Electric Appliance and Furniture Co.
 2876 W. Cermak Rd. Open Monday and Thursday Evenings
 BIshop 7-3333

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

Fabrikė darbo metu, palikę veikiančias mašinas, mitinguoja. Ūkininko samdinyš bernas, išėjęs į lauką arti, palieka dirvoje arklus bestoviničius, o pats eina per kelis laukus pas tokį pat darbininką "pasitarti". Šeima turi tris mažus vaikus. Tėvas dirba banke, o motina mokykloje moko mokytoja. Vieną šokią dieną tarnaitė praneša, kad ji šiandien išeina draugės aplankyti ir pasitarti, ką jos veiks ateinantį sekmadienį. Nebėra kam nei vaikų prižiūrėti, nei pietų kam paruošti. Žinoma, motina pasilieka prie vaikų, bet ji nebeneina į mokyklą ir sugaišina kelių dešimtų valandų mokslo dieną. Keltininkas, palikęs keltą, nuėjęs į karčiamą užkasti, o daktaras, skubėdamas pas sunkiai sergantį ligonį, stovi ant upės kranto ir laukia valandos. Ūkininko samdinė merga, palikusi nemelžtas karves, išskubėjęs į miestelį nusipirkti naujos skarelės.

Tokie ir panašūs reiškiniai pasidarė kasdieninė duona.

Arba streikai. Prasidėjo streikuoti ne tik fabrikėlių (ne kiek jų ir tebuvo tuomet; o didelių fabrikų visai nebuvo) darbininkai, bet ir pavieniai atskiri samdiniai. Pats streikas — naujiena: jie buvo ir yra. Ir tuose kraštuose, kur valdžia nesirūpina darbaviečių ir samdinių santykių reguliavimu, streikas vienintelė darbininko priemonė išgauti geresnes sąlygas. Bet tai darbininkui naudinga ten, kur didelė pramonė, dideli kapitalai, minios darbininkų, kalnai gaminių, neapbrėptas rinkos. O Lietuvoje kapitalo tuo metu nebuvo, nes savo nebuvo, o svetimieji bijojo investuoti. Rinka tik sava ir ta neturtinga. Savų žaliavų nebuvo, savo kuro (anglies, žibalo) nebuvo (per tai ir fabrikų nebuvo). Lentpiūvės, malūnas, kailių dirvykla. Ką gi iš tokio darbavio iškovosi, jei jis pats purvinas, suplyšęs kartu su savo samdiniu dirba? Ką gi iš ūkininko samdinyš iškovos, jei ūkininkas pats daugiau nei samdinyš dirbdamas galo su galu nesuduria? Dvarų jau nebebuvo. Didžiausias ūkis 80 ha., bet ir tų ne tiek jau daug buvo Streikuojančiam darbininkui buvo trumpas atsakymas: "Aš tau didesnio atlyginimo mokėčiau negaliu, nes nėra iš ko. Jei tau mano duodamas atlyginimas per mažas, tai palik mane vieną." Padėtis susidarė tokia, kad darbavys atsiskakė būti darbaviečių. Jis pats vienas grie-

bėsi savo įmonę — malūną, lentpiūvę, kailių dirvyklą, rūbų, batų siuvyklą, ūkininkas savo ūkį tvarkyti, nes samdiniai jam pasidarė didžiausia bėda. Juk Lietuvoje tebuvo ūkininkai ir amatininkai. O darbininkai, tai buvo jų darbininkai. Ir savo streikais, savo reikalavimais, daugumoje net neišminlingais, darbininkai nustojo darbo, neteko uždarbio.

Neišmintingi reikalavimai

O tų reikalavimų, ypač ūkininkams, buvo statoma įvairiausių. Ūkininko samdiniai — bernas ir merga — atsiskako toliau rugius piauti, kad šeiminiškė atnešė į lauką priešpiečių sūrio, sviesto, kiaušinių, o ne skilandžio. Mieste tarnaitė pakelbė savo šeiminiškėi streiką, kad šeiminiškė ją kas vakaras išleistų į kinoteatrą. Arba dar gražiau: tarnaitė susstreikavo, kad šeiminiškė neleidžia jai vakarais kavalieriaus į namus atsivesti.

Atrodo juokinga, bet turint galvoje tuometinio darbininko sąmoningumo laipsnį, jis noriai davėsi agitatoriams mulkinamas ir pats visokias nesąmones darė, pridarydamas sau ir kitiems bėdos.

Aš nenoriu pasakyti, kad Lietuvoje iš samdomojo darbo gyvenančiųjų žmonių darbo sąlygos ir jų santykiai su darbaviečiais nereikalingi buvo pataisų. Buvo daug kas taisytino. Bet turėjo taisyti pati valdžia, išleisdama atitinkamus įstatymus ir prižiūrėdama, kad tie įstatymai pilnumoj būtų vykdomi, o ne dėtis uolia darbininkų globėja ir nieko jiems neduoti. Ir juo skaudesni nenormalumai, juo skubesni valdžios žygiai turėjo būti. Bet to nebuvo padaryta. Buvo duota valia darbininkams patiems tvarkytis. Bet jie buvo neorganizuoti ir, žinoma, jie susitvarkė taip, kad jų būklė nepagerėjo, o dar pablogėjo, sukėlė daug rūpesčio, erzelio, net pykčio.

Nedarbo problemos sprendimas

Bedarbių skaičius pradėjo augti. Bedarbis santauptu neturėjo. Reikėjo juos valdžiai iš valstybės izdo šelpti. Pradėjus gauti bedarbiams pašalpas, bedarbių skaičius dar sparčiau ėmė didėti, nes ir ūkininkų bernai, mergos pradėjo patys mesti darbus ir vykti į miestus, užsirašydavo bedarbiais ir ten nieko nedirbdami gaudavo pinigų. Mokesčių mokėtojai (darbininkas Lietuvoje mokes-

UNITED PRESS-NAUJENŲ Radiophoto
Arestuotas netikras generolas. — FBI valdininkai areštavo James Ralph Atkins, 28 metų amžiaus, iš Toronto, Kanados, kaltindami jį, kad jis, persirengęs Amerikos aviacijos brigados generolo uniforma, atvyko į New Yorką, išgavo aviacijos vadovybės žinioj esantį automobilį ir, gyvendamas dviejose lūksusiniuose miesto centro viešbučiuose, naktimis lankė įvairias pasilinksminimų vietas.

čių nemokėjo) matė, kaip darbininkai darėsi bedarbiais ir pamatė, kad iš mokesčių mokėtojų sudėtų mokesčiais pinigų yra šelpiami tokie "bedarbiai", niršo.

Valdžia griebėsi organizuoti viešuosius darbus, bet tuo padėties nė kiek nepagerino, bet dar pablogino. Viešieji darbai buvo dirbami, bet darbas pirmyn neėjo, nes tai buvo ne darbo dirbimas, o darbo išjuokimas ir dirbančiojo demoralizavimas.

Šit vaizdas: Kaune, gale Gedimino gatvės buvo didelis nuo kalno bėgančio vandens išneštas griovyvis. Buvo pradėta šitą griovį viešuoju darbu tvarkyti. (Vėliau ten buvo akmeniniai laiptai padaryti). Žemių kasimo vietoj stovi vieninkis arklinis vežimėlis. Dešimt darbininkų su rankiniais kastuvais į tą vežimėlį pila žemes. Kai vienas darbininkas smeigia kastuvą į žemę ir pasėmęs jas pila į vežimėlį, tai tuo metu kiti darbininkai stovi. Paskui antras pila į vežimėlį vieną kastuvą, o visi kiti stovi, paskui trečias ir taip toliau. Visiems po vieną kastuvėlį žemių įmetus, daromas poilsis — pasirūkymas. Jis tęsiasi valandomis. Kiek šitai dirbdami darbininkai galėjo padaryti — komentarami nereikalingi. Ir panašus vaizdas buvo visur, kur tik tokie darbai ėjo. Pro tokią darbovietę praeidamas praeivis įtuždavo. Kraštas suskurdęs, atsilikęs. Šita blygybė tegalima buvo prašalinti tik intensyviu gyventojų darbu, kai tuo metu buvo pradėta iš darbo tyčiotis, jo vengti.

Tautinės mažumos

Tautinės mažumos prie Lietuvos atstatymo darbo veik visai neprisidėjo: žydai žiūrėjo Rusijos pusėn, vokiečiai — Vokietijos, o lenkai — Lenkijos. Iš jų visų kenksmingiausi buvo lenkai. Jie gaudavo instrukcijas iš Varšuvos ir veikė pagal Varšuvos planus. Tik toji veikla iki 1926 m. pradžios buvo jau spėta gerokai suparalyžuoti. Išporceliuoti dvarai — išardyti veikimo lizdai ir, patys veikėjai išvaikyti. Pastatytos lenkiškų mokyklų steigimui sąlygos, nes jie griebėsi per mokyklas varyti savo žalingąjį darbą. Bet lietuviai nebuvo prieš mažumas nusistatę, jų nepersėkiojo, neskrįdė. Tik jiems buvo sakoma: "Lietuva turi būti lietuviška, o ne rusiška, ne lenkiška; jūs gyvenkite, kaip ir mes; dirbkite kūrybinį, o ne griaušančią darbą; neužmirškite, kad čia yra Lietuva ir ji priklauso lietuvių tautai, todėl reikalavjame iš jūsų lojalumo."

Tokios nuotaikos buvo Lietuvoje tautinių mažumų atžvilgiu. Todėl tuometinė Lietuvos valdžia turėjo turėti tai omeny. Turėjo tautos reikalai jai daugiau rūpėti, nei partijų galia (šis priekaištas vargu bėra teisingas; tautos reikalai to meto vyriausybei rūpėjo, tur būt, ne

mažiau, kaip kam kitam. — bingų gyvenimo, sugrįžtančio teisingumo, bet ne senų žaidžų atvėrimo. Kai kurie pačių valdančiųjų pamatė, kad ne tuo keliu užteita. Socialdemokratų ministras, gabantis Lenkijoje specialiai paruoštas vadovėlius, siųsti iš Lenkijos net mokytojus. Bažnyčiose vėl prasidėjo kovos. Kraštas norėjo ramaus kūry-

bių gyvenimo, sugrįžtančio teisingumo, bet ne senų žaidžų atvėrimo. Kai kurie pačių valdančiųjų pamatė, kad ne tuo keliu užteita. Socialdemokratų ministras, gabantis Lenkijoje specialiai paruoštas vadovėlius, siųsti iš Lenkijos net mokytojus. Bažnyčiose vėl prasidėjo kovos. Kraštas norėjo ramaus kūry-

bių gyvenimo, sugrįžtančio teisingumo, bet ne senų žaidžų atvėrimo. Kai kurie pačių valdančiųjų pamatė, kad ne tuo keliu užteita. Socialdemokratų ministras, gabantis Lenkijoje specialiai paruoštas vadovėlius, siųsti iš Lenkijos net mokytojus. Bažnyčiose vėl prasidėjo kovos. Kraštas norėjo ramaus kūry-

bių gyvenimo, sugrįžtančio teisingumo, bet ne senų žaidžų atvėrimo. Kai kurie pačių valdančiųjų pamatė, kad ne tuo keliu užteita. Socialdemokratų ministras, gabantis Lenkijoje specialiai paruoštas vadovėlius, siųsti iš Lenkijos net mokytojus. Bažnyčiose vėl prasidėjo kovos. Kraštas norėjo ramaus kūry-

The Safest Roads You Can Ride On

- ★ MAKE the slickest road a safe road with the U. S. Royal Master's exclusive Royaltex Tread!
- ★ LET its 3,000 gripping edges give you winter skid protection and stopping power never known before!
- ★ STAY super-safe for twice as many miles — with the only renewable safety tread in the world!

NOW! For Your Present Tires!

We are allowing

from \$3 to \$13

on the purchase of new, winter-safe U. S. Royals.
U. S. Royal Master • U. S. Royal Air Ride • U. S. Royal De Luxe
plus generous allowances for your present tubes

U.S. ROYALS

World's Foremost Safety Tires

US ROYAL TIRES SERLIN TIRE CO. US ROYAL TIRES

1400 SO. MICHIGAN

Webster 9-2122

Kiekvienas privalo taupyti geresnei ateičiai

Kad rūpesčiai ateitimi būtų mažesni, reikia taupyti saugioje įstaigoje

Taupykite Standard Federal Savings & Loan Association — saugiausioje taupymo įstaigoje

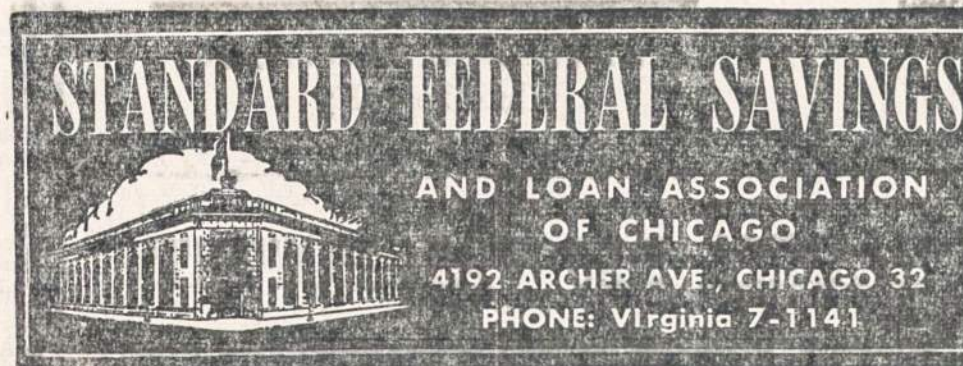

Turtas — \$30,000,000.00

Atsargos Fondas — \$3,000,000.00

JUSTIN MACKIEWICH, Prezidentas

Istaigos valandos: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9-tos valandos ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniais visai neatsidaro.

4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: VIrginia 7-1141

"PIRMYN" CHORO NARIAI DAINUOS OPEROS "CARMEN" IŠTRAUKAS

KAZYS STEPONAVIČIUS
"Pirmyn" choro mokytojas

ANTANAS PESKYS

VANDA ZEBELLA

JONAS AVELIS

ELEANOR MELLAS

ONA SKEVERIČTĖ —
STEPONAVIČIENĖ

NAUJIENŲ RUDENINIS PARENGIMAS-KONCERTAS IŠ OPEROS CARMEN ir komedija "SKRENDA PAUKŠTELIAI" 1952 m. Lapkričio mėn. 9 d., Sekmadieni SOKOLŲ SVETAINĖJE

2337 SOUTH KEDZIE AVENUE

ARTISTAI, KURIE VAIDINA ALBINO VALENTINO KOMEDIJĄ "SKRENDA PAUKŠTELIAI"

ANDRIUS MIRONAS
Alksnevyčiaus rolėj

JUOZAS SKOMANTAS
Steve Gadem rolėj

STASĖ KIELAITĖ
Dešragalienės rolėj

IRENE PROTAS
Solistė
dainuoja "Naujienu" koncerte

JANINA MONKUTĖ
Irene Crazy rolėj

EDVARDAS RADVILAS
Gaidžio rolėj

PO PROGRAMOS BUS ŠOKIAI

BUFETAS IR VIRTUVĖ

VAKARO PRADŽIA 3:30 VAL. POPIET